

Kwaliteitskaart	Kanjermethode
	

BELEID Kanjertraining

We werken op onze school met de Kanjertraining. Kanjertraining gaat over het bevorderen van onderling vertrouwen in groepen. Vertrouwen is de basis voor het creëren van rust in de klas, het stimuleren van sociale veiligheid en een prettig schoolklimaat. Vlieg (2015) beschrijft in onderzoek dat de kanjertraining effectief is, wanneer het correct wordt uitgevoerd. De leerkrachten op onze school zijn opgeleid tot kanjercoach en gekwalificeerd om de kanjertraining binnen de klas uit te voeren. Nieuw personeel krijgt de mogelijkheid om zich te certificeren tot kanjercoach. Het streven is dat alle leerkrachten/OOP uiteindelijk Licentie C behaald hebben.

Missie

Op basisschool de Ferbining wordt er gewerkt met de Kanjertraining. Dit is een methodiek voor de socialemotionele ontwikkeling. **Kernwoorden van de Kanjertraining zijn:** vertrouwen, rust, wederzijds respect, sociale redzaamheid, ouderbetrokkenheid, burgerschap, gezond gedrag en duurzaamheid. Wij streven naar groepen met een positief pedagogisch klimaat.

Doelgroep

Alle leerlingen van basisschool de Ferbining. Leerkrachten en OOP werkzaam op basisschool de Ferbining

Doelen

De Kanjertraining heeft tot doel sociale problemen zoals pesten, conflicten, uitsluiting en sociaal teruggetrokken gedrag te voorkomen of te verminderen en het welbevinden te vergroten bij kinderen en jongeren. Om deze doelen te bereiken wordt in de training gewerkt aan vier voorwaardelijke doelen:

- 1 Kennis: kinderen hebben kennis en inzicht in gedrag en de gevolgen hiervan voor de ander.
- 2 Vaardigheden: kinderen hebben meer sociale vaardigheden en minder meeloopgedrag.
- 3 Motivatie: kinderen zijn meer gemotiveerd om zich sociaal te gedragen.
- 4 Verantwoordelijkheidsbesef: kinderen zijn zich bewust dat je kunt kiezen hoe je je gedraagt en ervaren hierin meer zelfvertrouwen. In het onderwijs heeft bovenstaande tot doel een veilige sfeer in de klas en op school te creëren."

Signaleren

Voor het signaleren van leerlingen wordt er vanuit de kanjertraining gebruik gemaakt van KanVas (Kanjer Volg- en Adviesstelsel).

Praktische uitvoering

- Leerkrachten voeren de lessen van de kanjertraining uit volgens de daarvoor gestelde richtlijnen beschreven in de handleidingen van de Kanjertraining.
- Leerkrachten starten het schooljaar met de startweken. De startweken worden twee keer per jaar, na zomer- en kerstvakantie, uitgevoerd.
- Bij grensoverschrijdend gedrag van leerlingen wordt er gewerkt met het stappenplan 'Grensoverschrijdend gedrag' (extra informatie).

Ouders

Aan het begin van elk schooljaar wordt er tijdens de informatieavond een uitleg gegeven over het werken met de kanjertraining. Hierin wordt verteld wat de kleur van de petten inhoudt en wat de belangrijkste doelen van de eerste periode zijn geweest. Deze periode heeft te maken met de startweken, zoals beschreven in de handleiding 'Opstartweek'. Om ouders te betrekken bij de startweek kan het info-doeblad per groep worden uitgedeeld.

Er wordt één keer in de twee jaar in de groep de ouder-Kanjerles uitgevoerd.

Registreren

Voor het signaleren van leerlingen wordt er vanuit de kanjertraining gebruik gemaakt van KanVas (Kanjer Volg- en Adviesstelsel). De manier waarop er geregistreerd wordt staat beschreven op de organisatiekaart KanVAS.

Extra informatie

Kanjerleerkrachtgedrag en Kanjertaal Hieronder staan verschillende aandachtspunten voor leerkrachtgedrag beschreven.

1. Maak dagelijks contact met alle kinderen: begroet met een handdruk of spreek een leerling individueel aan.

Werk aan een goede relatie met ieder kind.

Een kind heeft behoefte aan een goede relatie met jou. Het wil zich gezien en gehoord voelen door de meester/juf.

Let ook op het contact met de onopvallende kinderen.

De aandacht gaat vaak uit naar de assertieve, open kinderen. Ook de stille kinderen hebben jouw aandacht nodig.

Individuele aandacht.

Een hand geven bij de deur en even persoonlijk aandacht zorgt ervoor dat je ieder kind hebt "gezien". Het kind doet er toe voor jou.

2. Geef complimenten op afstand.

Kinderen hebben dagelijks waardering (voeding) nodig.

Kinderen groeien in zelfvertrouwen en positief bewustzijn als zij worden aanvaard zoals zij zijn.

Juist agressieve, bazige kinderen zijn vaak erg gevoelig voor complimenten. Maak gebruik van hun altruïsme.

Complimenten verbeteren de sfeer in een groep. Het onderling vertrouwen neemt toe. Zo voorkom je negatieve beelden over elkaar en verklein je de kans dat een kind wordt genegeerd omdat "juf (of meester) het ook een lastpak vindt."

Beloon het proces in plaats van het eindresultaat.

Dus niet: 'Wat een goed cijfer heb je', maar 'Ik kan zien dat jij goed je best heb gedaan'.

3. "Jij bent de moeite waard, maar dit gedrag kan niet!"

Laat merken dat je hoge, positieve verwachtingen hebt van het kind en de groep.

Geef jezelf en de ander iedere dag weer een nieuwe kans.

Vraag je af wat je werkelijke overtuiging en bedoeling is met dit kind.

Laat zien dat je oprecht blij bent met het kind. Let op je gedachten over dit kind en je aannames/intenties.

4. Reageer duidelijk op ongewenst gedrag: Oogcontact, een gebaar, hand op schouder > Corrigeer van dichtbij

Corrigeer, in eerste instantie, van nabij (als dat kan). Je voorkomt dat het gedrag direct 'groot' en zichtbaar wordt gemaakt voor andere kinderen. Wees alert op 'kleine' dingen die de rust verstoren. Er is vaak al veel gebeurd voordat gedrag echt vervelend wordt. Blokkeer direct de "benzinepompen". Voorkom dat je boos wordt, geef vriendelijk en duidelijk leiding.

Zet een kind niet voor schut, corrigeer de ergste benzinepomp als die weer eens in een deuk ligt: "Goede vrienden juttten elkaar niet op. Als jij een goede vriend bent, dan stop je met je gegiechel." Ga niet schreeuwen of belerend spreken. Je wijst het gedrag af, niet het kind. Wees daar duidelijk in.

5. De wereld van het fatsoen: Verwacht dat een leerling goed wil doen. Reageer als leerkracht vanuit die verwachting.

Gebruik zinnen als: "Wil je daar mee stoppen?" Laat je niet verleiden tot een machtsstrijd met een leerling. Blijf rustig en beheerst reageren. Blijf rustig, ook als u merkt dat het kind in uw irritatiezone zit.

6. Gebruik de 'ik boodschap': "Ik zie, hoor..... daar heb ik last van, wil je daar mee stoppen"

Je benoemt het gedrag en geeft een duidelijk signaal. Veel kinderen reageren vaak direct met gewenst gedrag op deze vraag (80%). Je benoemt hier: wat je ziet/hoort, wat het met je doet, en wat je wilt. Situatie → effect op jou → gewenste situatie. Bedank een kind als het positief reageert: "Fijn, dank je wel." Complimenteer dit kind wat later met haar/ zijn positief gedrag "Wat fijn dat je nu zo rustig werkt, wij kunnen nu ook goed doorwerken"

Wat doe je als een kind niet gewenst reageert of in herhaling valt....?

7. Durf krachtig te spreken = leiderstaal (directief taalgebruik)

Je begint altijd volgens de norm van het fatsoen. Geef aan wat je verlangt en geef dat rustig aan. Reageert een kind niet na herhaald verzoek, gebruik dan "leiderstaal" D.w.z. Je spreekt kinderen duidelijk en krachtig aan. 20% van de kinderen heeft immers meer baat bij leiderstaal. Je bent juist liefdevol als je het kind geeft wat het kan begrijpen. Blijft een kind volharden in dwars gedrag, dan is er iets bijzonders aan de hand. Zeg dan zoiets als: "Ik kom zo bij je terug. Er is iets met je aan de hand."

8. Er is iets met het kind aan de hand

Ga verder met de groep indien het gedrag van het kind dit toelaat. Zeg: "Ik weet niet wat er met .....aan de hand is. Laat haar/hem nu maar even." Kap benzinepompen direct af: "Stoppen met benzine geven!" Groep aan het werk zetten. Hernieuwde poging tot contact met het kind.

9. Ik schrik van jouw gedrag. Zo ben jij helemaal niet. Dit gedrag kan niet.

Is dit echt wat je wilt? Ik geloof het gewoon niet. Hiermee refereer je aan het werkelijke verlangen van het kind. Probeer erachter te komen of het kind wil stoppen met het grensoverschrijdend gedrag. Bij Nee: "Daar ben ik blij om..... Dan ga je nu zitten en zie ik dit gedrag ook niet meer!" Op een geschikt moment kunt u met deze leerling nabespreken 'wat er nu precies aan de hand was.' Bij Ja: "Dat meen je niet. Ik wil dit niet geloven van je! Ik kom over vijf minuten terug. Denk nog eens na of je werkelijk meent wat je nu allemaal zegt."

Kind blijft volharden/doorgaan:

10. “Je mag dit herhalen met je ouders en de directeur erbij. Is dit wat je echt wilt?”

Bij Ja: Leerling moet de klas verlaten. (Er moet dus een plek zijn waar deze leerling heen gaat= schoolbeleid/schoolafspraken). Directie wordt ingelicht en de ouders ook. Ouders worden gebeld. De ouders/verzorgenden worden uitgenodigd voor een gesprek op school. In dit gesprek wordt besproken wat wel en niet kan op school en hoe nu verder gehandeld gaat/kan worden. Afhankelijk van de houding van de ouders zoekt de school een oplossing die goed is voor de betreffende leerling, de klasgenoten, de leerkracht, de school, de buurt, andere ouders en wie er verder nog mee te maken heeft. Reageren de ouders wraak-, haat-, of zeurgericht, dan zegt de school welke acties worden ondernomen. De acties die worden ondernomen hebben als doel het leerproces te bevorderen en het fatsoen te handhaven. Het bestuur is op de hoogte van dit gesprek. Het beleid moet op alle niveaus gedragen worden. De leerling kan terug in de klas als ouders en school op een lijn zitten. De ervaring leert dat in deze extreme gevallen de meeste ouders steun geven aan het schoolbeleid. Laat u niet intimideren als ouders hun kind van school dreigen te halen. U staat pal voor het fatsoen.

11. Betrek de groep bij gewenste gedragsverandering van een kind

“Ik heb erg last van dit gedrag, wie van jullie heeft hier ook last van?” Doe dit altijd respectvol, vanuit de gedachte: ‘we helpen elkaar’. (Je maakt op die manier “de macht van het fatsoen” zichtbaar.)* Jij steekt de vinger op en vraagt aan de leerlingen die het met je eens zijn hetzelfde te doen. De witte petten zullen altijd op jouw hand zijn als jij je van meet af aan respectvol hebt gedragen. Zijn er momenten dat jij je zelfbeheersing verloor, dan keert de groep zich echter tegen je. De groepsleden nemen afstand van jouw gedrag en dat van de dwarsliggende leerling. Gelukkig heb jij je zelfbeheersing niet verloren. Alles gaat daarom goed en kun je het gedrag van de dwarsligger samenvatten met: “Ik heb hier last van, wij hebben hier last van... Nu is het mooi geweest!”

*Groepsdruk is een discutabel fenomeen. De Kanjertrainer mag hier alleen gebruik van maken als hij/zij dat doet zonder gevoelens van irritatie, wraakzucht, onverschilligheid, angst, onzekerheid. Het doel is inzicht geven enerzijds en anderzijds aan te sluiten op het verlangen goed te willen doen. Het is groepsdruk in positieve zin: doe elkaar recht. Kwaadaardige groeperingen daarentegen maken gebruik van groepsdruk in negatieve zin, gericht op onderdrukking, machtshandhaving. Middelen: intimidatie, angst aanjagen. Uiteraard houdt u zich hier verre van. Groepsdruk is alleen in de positieve variant toegestaan.

12. De Kanjerleerkracht durft ouders toe te laten in de klas.

De Kanjerleerkracht laat zich niet bepalen door gevoelens van irritatie, onmacht, angst en onverschilligheid. Ouders hebben bijna altijd het goede voor met hun kind en andere kinderen. Ouders willen graag betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind en willen graag samenwerken. Laat dit het uitgangspunt zijn om ouders uit te nodigen in de les.

N.B. Feedback in de bovenbouw

Nodig ouders uit bij de lessen, zeker als hun kind van klasgenoten wil horen hoe er over haar/hem wordt gedacht. Als ouders weten dat deze oefening voor hun kind op het programma staat, zullen ze er zeker bij willen zijn. Kinderen die niet durven: Forceer een kind of ouders niet om een oefening te doen waarin kritiek wordt gegeven. Neem een ontspannen houding aan: “Graag of niet”. Bijna alle leerlingen doen deze oefening met plezier. Laat u niet bepalen door de angst van een enkele leerling of ouder.

De kans is namelijk groot dat het kind van de enkele ouder die zich hevig verzet grensoverschrijdend stil, brutaal, of schreeuwerig is. Opvallend vaak staat de ouder met het kind dat is te typeren als passiefagressief op de rem. De sociale knelpunten bij deze leerling zijn daarmee onbespreekbaar en

daardoor in de visie van de Kanjertraining niet op te lossen zonder medewerking van de ouders. Enkele ouders zullen daarentegen een oplossing willen afdwingen, waarbij de eis is dat het gedrag van andere kinderen wel, en dat van hun kind niet wordt besproken, ga hierin niet mee.

Borging en implementatie

- Spreek de twee talen (kanjertaal en leiderstaal).
- Laat je twee keer per jaar bij een kanjerles observeren door een collega of de Kanjercoördinator. - Vraag ondersteuning als je bepaalde dingen moeilijk vindt.
- Bereid de lessen goed voor en lees daarbij de algemene handleiding, de eigen handleiding en de 'handleiding Conflictbeheersing op school'
- Betrek ouders erbij: Reageer niet cynisch, geïrriteerd of angstig op de aanwezigheid van ouders. Je hebt hun kinderen in jouw klas. Als je de ouders afwijst, zal het kind zich nooit geaccepteerd voelen en jou ook niet accepteren.

Aandachtspunten

- Vraag hulp als het niet goed gaat met de groep, intern bij collega's, de Kanjercoördinator, Intern begeleider. Zo nodig ondersteuning door Stichting Kanjertraining.
- Laat gedragsproblemen in de onder- en middenbouw niet sudderen, zodat het uiteindelijk escaleert in de hogere groepen.
- Sta als school voor een veilig klimaat voor alle kinderen: Durf het normale te beschermen en treed grens stellend op.
- Zie ouders als partner van hun schoolgaande kind: "Wij kunnen dit niet allen. Wij hebben uw hulp nodig." Geef ook bij ouders duidelijk aan wat gewenst en ongewenst gedrag is. Doe dat respectvol en zo mogelijk met een vleugje humor.

Stappenplan grensoverschrijdend gedrag

1. Benoem het gedrag waar je last van hebt "Ik zie dat...", "ik hoor dat...."

En wat het met je/de klas doet (gevoel) "ik merk dat het ..., "ik heb last van...", "ik vind het storend dat..."

2. "Is het je bedoeling om... (wat doet het met je)?" of "wil je daarmee stoppen? (gewenst gedrag benoemen)"

Nee -> "fijn dat dacht ik al, stop er dan maar mee"
"hoe ga je het de volgende keer anders doen?"
"wat spreken we af?"

Ja-> "Meen je dat?"
"Blijf je hiermee

VERBAZING TONEN

Bij **Ja**:

3. Leiderstaal

- "Kijk me aan", Ik wil dat je nu...", "Stoppen nu", "Hier geven
...(materiaal)" - "Je hebt nu de keus...."

Je luistert naar mij

Consequentie

Bij consequentie, ook daadwerkelijk uitvoeren

- Dicht bij je laten zitten
- "Ik spreek je straks.. (na schooltijd/pauze)"
- Afkoelplek - Uit de klas (eventueel hulp van collega/directie)
- Ouders bellen

4. In beide keuzes een kind-gesprek voeren. (Buiten lestijd, kind eerst laten afkoelen)

Vraag nogmaals naar **BEDOELING**

- "Is het jouw bedoeling om hiermee door te gaan?" - "Wil jij echt dat ik jou zie als....?"

Onmacht

Nee, ik wil stoppen:

- Afspraken/plan maken
- Eventueel goedmaken/herstellen
- Ouders informeren

Onwil

Ja, ik wil doorgaan:

- Ouders bellen voor een gesprek
- kind uit de klas

Gesprek met ouders: Keuren ouders het gedrag af?

Ja

- Hulp aanbieden
- Passende plek indien nodig
- Maak samen een plan
- 2 klassen hoger/lager
- bedenktijd ouders
- Puppytraining

Ja, maar

- School: stelling nemen
- 'geen excuus voor wangedrag'
- Wilt u dat uw kind...?

Nee

- Grenzen school aangeven (Smileyposter)
- Schorsen
- Is dit de juiste school voor u?
- Kind voorlopig uit de klas,
- Gedrag verandert niet?
- Vervangende school

Aanvullende informatie

Handvatten grensoverschrijdend gedrag is geschreven om inzichtelijk te maken wat de stappen zijn die genomen kunnen worden. Hierbij is uitgegaan van een situatie waarin de veiligheid van omstanders niet in het geding is, maar het gaat om een machtsstrijd. De stappen helpen om als leerkracht vanuit vertrouwen te communiceren en het kind de mogelijkheid te bieden de rechthoek weer binnen te komen. Komt dit gedrag vaker voor en kan er een patroon geconstateerd worden? Schakel dan het zorgteam in en geef tijdig aan naar ouders of dit gedrag nog binnen de mogelijkheden van de school behandeld kan worden.

Bij grensoverschrijdend gedrag waarin het kind aangeeft dat het de bedoeling is om zo te doen, kan na schooltijd nogmaals gevraagd worden naar de bedoeling. Als het kind daarop aangeeft dat het niet zijn bedoeling was kan de groene kant van het stappenplan gevolgd worden. Wanneer het kind zegt dat het Onmacht Onwil Nee, ik wil stoppen: Ja, ik wil doorgaan: - Afspraken/plan maken - Ouders bellen voor een gesprek - Eventueel goedmaken/herstellen - kind uit de klas - Ouders informeren wel zijn bedoeling was mag dit herhaald worden waar de ouders bij zijn. Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren is er steun om verdere stappen te ondernemen.

Ouders kunnen echter ook reageren vanuit ja, maar waarin er een opsomming van redenen voor het gedrag komt. **Er is geen enkel excuus voor wangedrag!** Dit mag ook duidelijk gemaakt worden en daaropvolgend kan verwezen worden naar de Smileyposter, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere kinderen lastigvalt.

Tenslotte kunnen ouders het gedrag ook goedkeuren, hierbij kan worden terugverwezen naar de schoolregels waarmee de ouders akkoord gingen toen ze hun kind inschreven. Met de boodschap dat als dit niet onderschreven kan worden er hier geen plek meer is op school en er gezocht mag worden naar een school waar dit wel toegestaan is.

Onderstaand nog enkele aanvullende opmerkingen ter ondersteuning van de stappen:

Heb je het zelf kunnen waarnemen, of gebeurde het buiten je zicht?

Waargenomen: pal staan voor het fatsoen en handelen door kinderen eerst te scheiden van elkaar.

Buiten je zicht: blijf uit een primair oordeel en toon verbazing

Was of is de veiligheid in het geding (van jou, kind, of omstanders)?

Veiligheid gaat voor. Indien nodig ontruimen, kinderen naar andere ruimte, extra hulp laten halen.

Grensoverschrijdend gedrag van ouders of van leerlingen? Bij ouders zorg dat er geen andere kinderen in de buurt zijn. Neem ouder mee naar andere ruimte of maak aparte afspraak. Regel toezicht voor andere kinderen.

Staan er omstanders bij, die zich ermee kunnen bemoeien of die in een loyaliteitsconflict kunnen komen?

Opvang regelen voor andere kinderen of probleem parkeren naar moment dat er geen kinderen meeluisteren.

Ben je in staat om te reageren?

Nee: probleem parkeren om te voorkomen dat je dingen zegt waar je spijt van krijgt. Geef aan wanneer en onder welke voorwaarden dat wel kan.

Is het grensoverschrijdende gedrag van het kind naar jou toe gericht?

Haal een collega erbij, eventueel door middel van een kind uit de klas